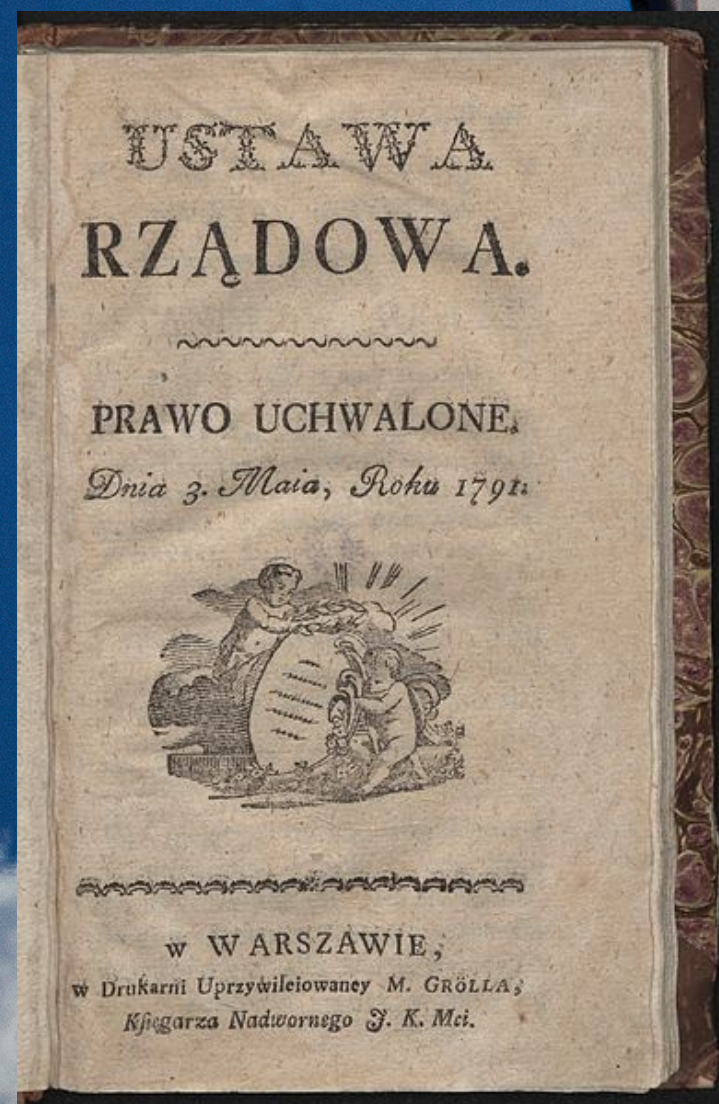
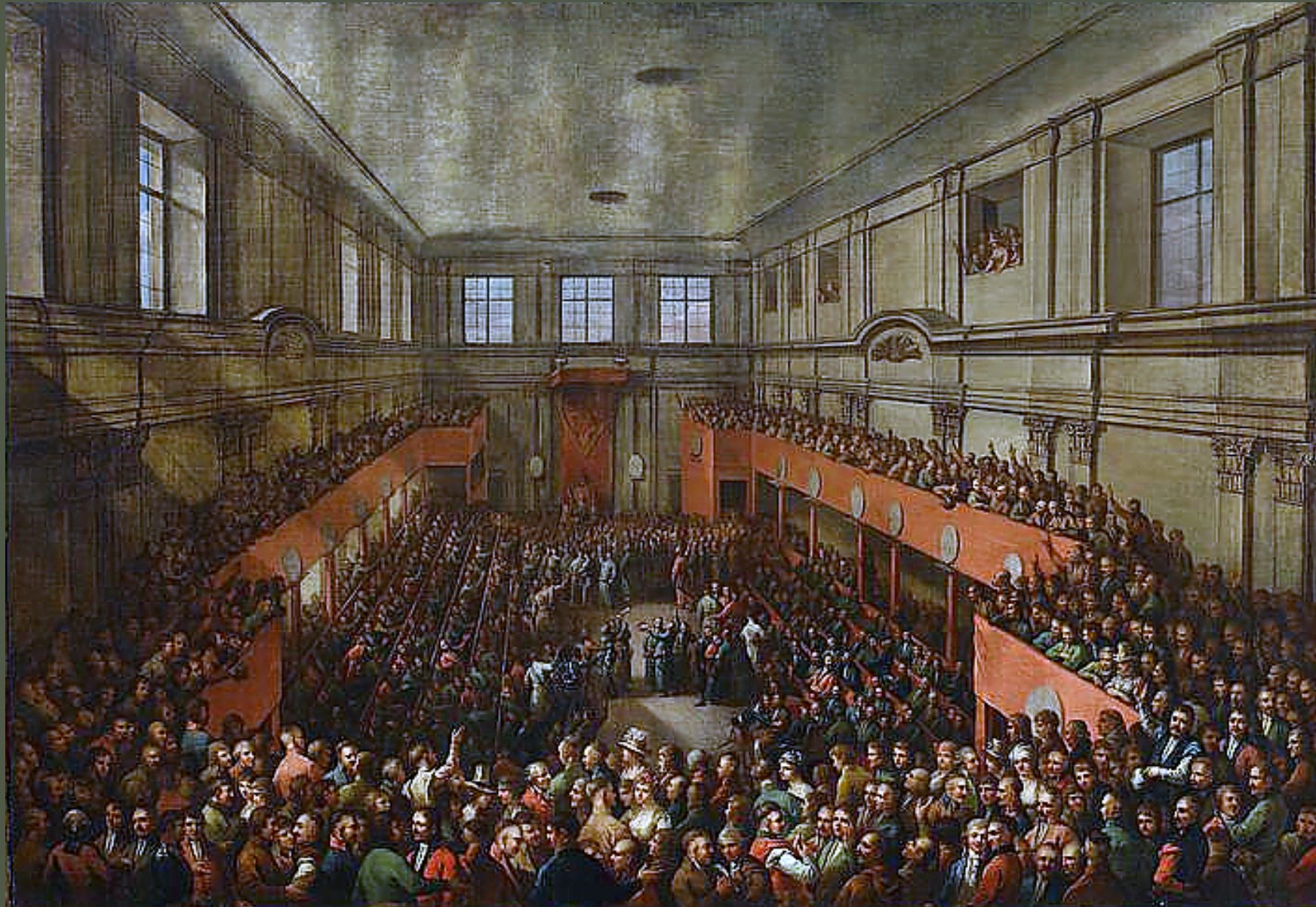




Konstytucja 3 Maja

1791 – 2021

Sejm Wielki 1788 - 1792



Uchwalona została w efekcie prac Sejmu czteroletniego zwanego również Wielkim.

Była drugą Konstytucją na świecie, po Konstytucji Stanów Zjednoczonych i pierwszą w Europie.

**Uchwalenie Konstytucji 3 Maja przez Sejm Czteroletni;
Kazimierz Wojniakowski, 1806 r.**

Konstytucja 3 Maja wprowadziła:

- trójpodział władzy na: ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą,
- znosiła liberum veto, konfederacje, sejm skonfederowany, ograniczała prawa sejmików ziemskich,
- znosiła również wolną elekcję,
- ustanowiła 100-tysięczną armię.



Kamień upamiętniający uchwalenie Konstytucji
3 maja w 1791 r., i ustanowienie Święta Narodowego
3 Maja osłonięty staraniem Kręgu Pamięci Narodowej w 1994 r., w Parku
Traugutta w Warszawie, fot. M. Opasiński

Wiwat król!
Wiwat
Konstytucja!”



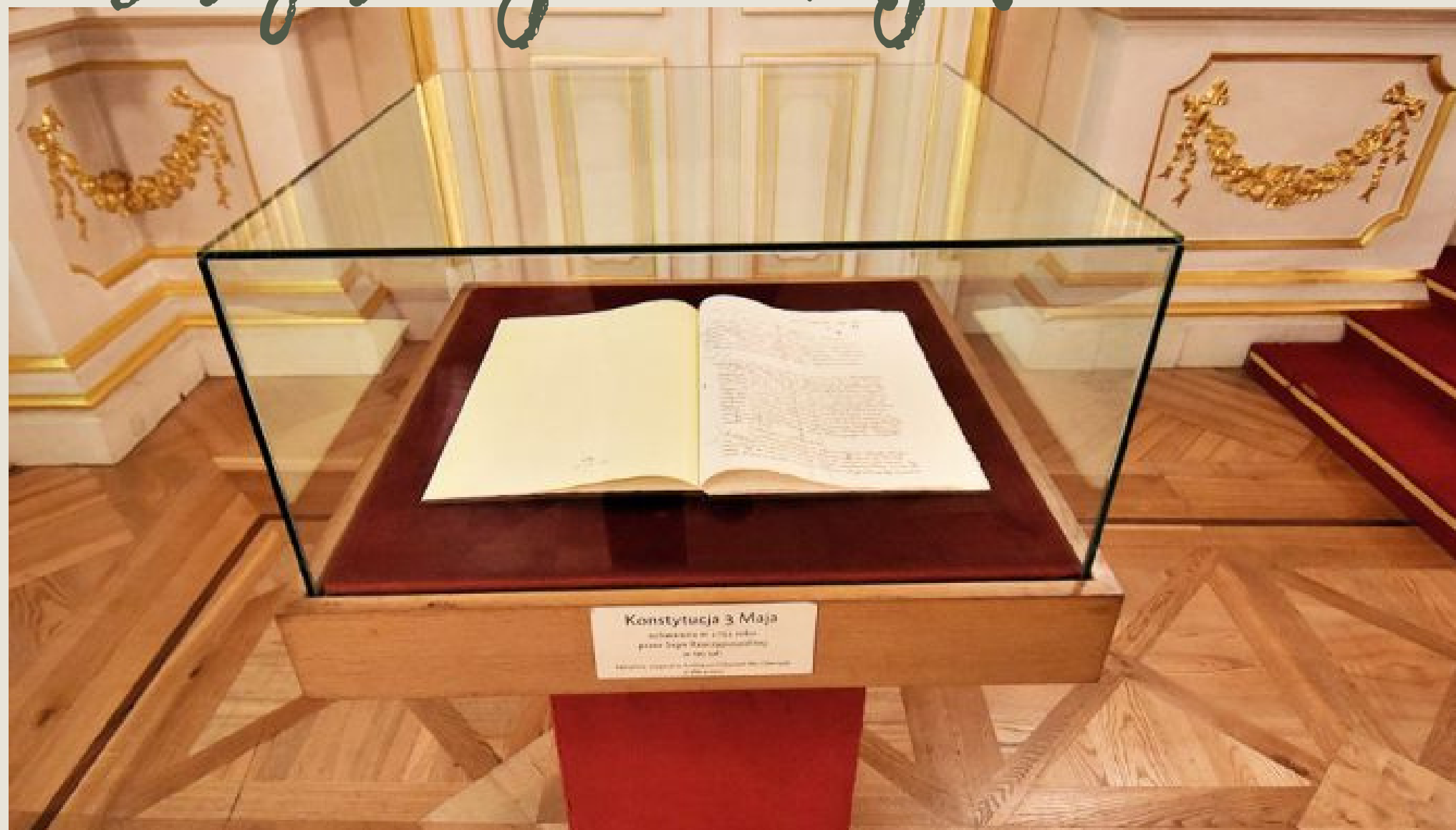
„Król przemawiał trzykrotnie, wskazując pilną konieczność naprawienia dawnego ustroju. W końcu, gdy podniósł rękę na znak chęci zabrania głosu po raz czwarty, odebrano ten gest przypadkiem jako wezwanie do przyjęcia projektu przez aklamację. Co rzeczywiście w następstwie tego nieporozumienia nastąpiło. Odezwały się wtedy okrzyki „Wiwat król! Wiwat Konstytucja!”. Stanisław August złożył od razu przysięgę na „Ustawę Rządową” na ręce biskupa krakowskiego, Feliksa Turskiego” – pisze prof. Ugniewski

**Portret Stanisława Augusta Poniatowskiego w stroju
koronacyjnym,
Marcello Bacciarelli, 1768r.**

Rękopisy Konstytucji 3 Maja

Archiwum Główne Akt Dawnych do dzisiaj przechowuje trzy oryginalne rękopisy Konstytucji. Znajdują się one w:

- w księdze Metryki Litewskiej, w której widnieje on wraz z podpisami marszałków i członków obrad. Przez lata egzemplarz ten był prawdopodobnie przechowywany w Bibliotece Królewskiej.
- Kolejny rękopis znajduje się w księdze Archiwum Publicznego Potockich, gdyż właśnie przez członków tej rodziny był przechowywany,
- w księdze Archiwum Sejmu Czteroletniego, gdyż przechowywany był przez sekretarzy sejmowych.



**Kopia Konstytucji 3 maja eksponowana
w Sali Senatorskiej Zamku Królewskiego w Warszawie**

Losy Konstytucji 3 Maja



Tekst Konstytucji spisany został ręką nieznanego pisarza na czterech bifoliach w kancelarii sejmowej pismem kaligraficznym, atramentem brunatnym – powszechnie wówczas stosowanym, na papierze czerpanym.



Konstytucja liczy 11 stron



Materiały Sejmu Czteroletniego trafiły do Archiwum Potockich w Wilanowie za sprawą marszałka nadwornego litewskiego Ignacego Potockiego, czynnego uczestnika obrad sejmowych i współtwórcy Konstytucji 3 Maja. Aby spuścizna dokumentowa Sejmu Wielkiego nie została zniszczona przez zaborców, zorganizował on, wraz z Stanisławem Małachowskim, wywiezienie rękopisu Konstytucji i innych uchwał sejmowych poza granice kraju, do Saksonii. Dzięki temu ocalone materiały sejmowe znalazły się później jako depozyt w zbiorach wilanowskich. Ignacy, a zwłaszcza jego brat Stanisław Kostka Potocki, zgromadzili w Wilanowie cenny zbiór akt o charakterze publicznym. W latach 70. XIX wieku zbiór ten przeszedł na krzeszowicką linię Potockich. Przechowywany był w ich siedzibie rodowej w Krzeszowicach, a następnie w pałacu Potockich (Pałacu Pod Baranami) w Krakowie. Po wojnie w 1947 roku trafił do Archiwum Głównego Akt Dawnych do zespołu Archiwum Publicznego Potockich.

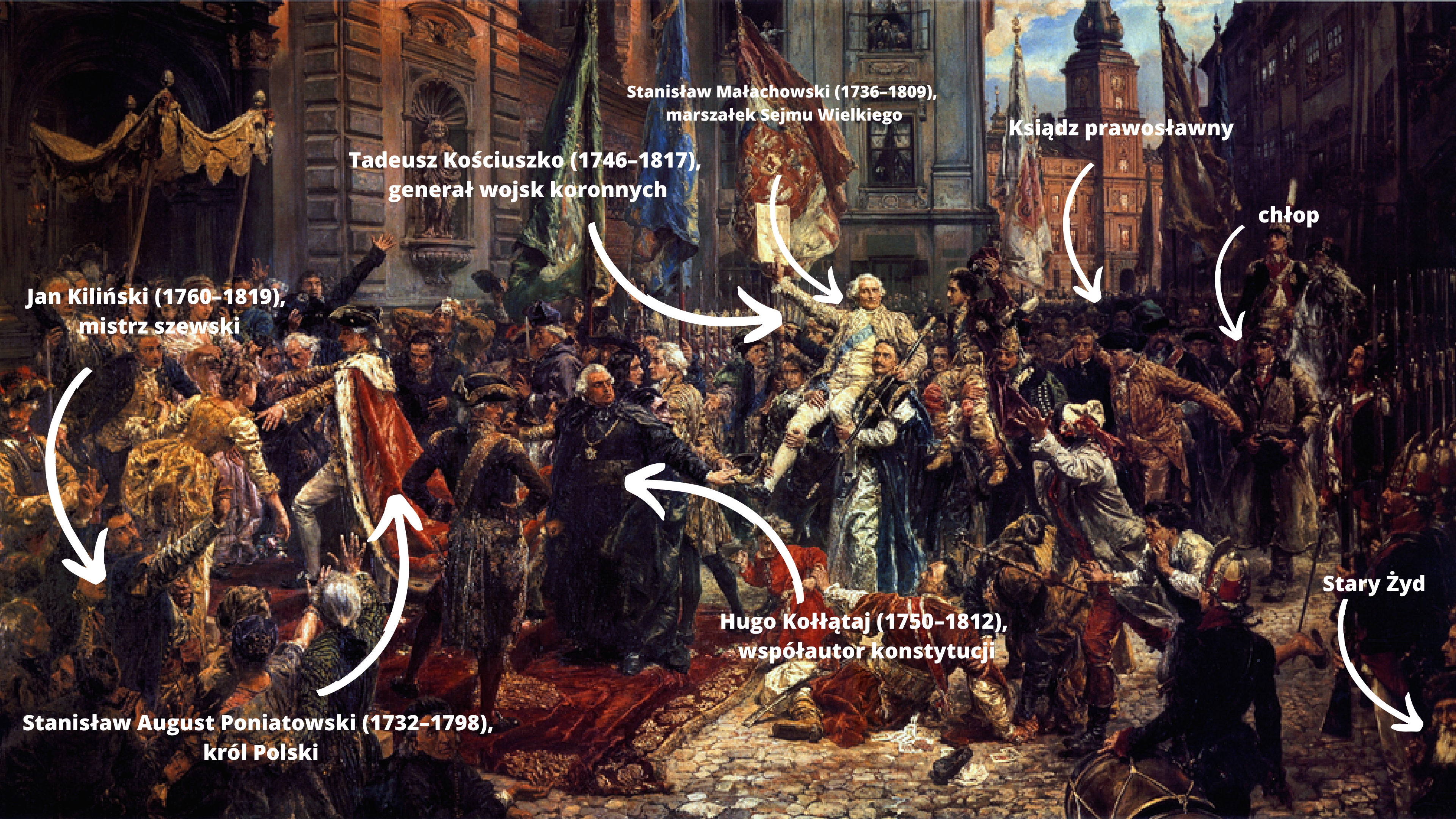


Jan Matejko, Konstytucja 3 Maja 1791 roku, 1891r.

Obraz Jana Matejki
powstał z okazji 100-
lecia uchwalenia
Konstytucji.

Płótno przedstawia pochód postów z
Zamku Królewskiego do kolegiaty św.
Jana w celu ponownego
zaprzysiężenia tekstu konstytucji
uchwalonej 3 maja 1791 przez Sejm
Czteroletni (1788–1792)

Na obrazie przedstawionych
jest blisko 40 postaci
historycznych. Są to m. in.
osoby zaangażowane w
uchwalenie Konstytucji 3 Maja,
ale również osoby
przedstawiające różne warstwy
społeczne i wyznania, by
podkreślić uniwersalny
charakter ustawy, odnoszącej
się do wszystkich obywateli
Rzeczypospolitej.



**Stanisław Małachowski (1736–1809),
marszałek Sejmu Wielkiego**

**Tadeusz Kościuszko (1746–1817),
generał wojsk koronnych**

Ksiądz prawosławny

chłop

**Jan Kiliński (1760–1819),
mistrz szewski**

**Hugo Kołłątaj (1750–1812),
współautor konstytucji**

Stary Żyd

**Stanisław August Poniatowski (1732–1798),
król Polski**

Święto Konstytucji 3 Maja

Konstytucja obowiązywała tylko przez rok – po przegranej wojnie polsko-rosyjskiej została unieważniona przez armię rosyjską i magnatów z konfederacji targowickiej. Jednak mimo rozbiorów pamięć o drugiej w dziejach świata spisanej konstytucji przez kolejne pokolenia pomagała podtrzymywać polskie dążenia do niepodległości i stworzenia sprawiedliwego społeczeństwa. Była uznawana za ukoronowanie wszystkiego, co dobre i oświecone w polskiej historii i kulturze. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku Święto Konstytucji 3 Maja obchodzono jako najważniejsze święto państwowe.



"Żywy Obraz" Matejki z okazji uchwalenia Konstytucji 3 Maja - Warszawa 2014.

W czasie II wojny światowej Święto Konstytucji 3 Maja zostało zdelegalizowane. Po zakończeniu wojny nie było uznawane za ważne przez władze komunistyczne, a od 1951 r. oficjalnie zniesiono. W 1990r. ponownie przywrócono świętowanie majowej konstytucji.

przygotowanie - Marcin Sz Sieczka

Wykorzystano materiały ze stron:

- prezydent.pl
- nac.gov.pl
- gov.pl
- wikipedia.pl

Dziękuję za uwagę.

